

Samenwerkingsverband

Hoogland-

Indianen

Jaarverslag 2003

VOORWOORD

In september en oktober 2003 is de situatie rondom de gasproblematiek in Bolivia ernstig uit de hand gelopen. Achtergrond hiervan was dat de regering een contract had afgesloten met drie machtige multinationals over de export van aardgas. Hierdoor zou er weinig van de natuurlijke rijkdommen bij de Bolivianen zelf terecht komen¹. De reactie van dit contract kwam voor mij persoonlijk nog dichterbij doordat een groepje vrienden vast kwamen te zitten in La Paz (centrum van de onlusten). Het is echter onmogelijk om het Boliviaanse volk iets kwalijk te nemen, zij komen slechts op voor hun eigen claim op de Boliviaanse bodemschatten en een toenemend verlies van volkeren aan controle over het beheer van hun natuurlijke rijkdommen.

Een ander voorbeeld kwam uit Chili waar een aantal dorpen zich ernstig bedreigd voelt door grote, internationale mijnbouwcoöperaties die grondwater willen onttrekken voor de mijnbouw. De dorpelingen zijn terecht bang dat hun manier van leven zal verslechteren als het grondwaterpeil daalt. Zij zijn afhankelijk van onder andere de fruitteelt en zonder water is er geen landbouw te bedrijven.

Een doel van de SHI is voorlichting te geven over de inheemse volken van de Andes, over hun leefwijze, maar dus ook over datgene wat hun leefwijze in gevaar brengt. Middels de boekjes, nieuwsbrieven en natuurlijk de jaarlijkse open dag proberen wij dit doel te bereiken. In dit jaarverslag kunt u lezen hoe wij dit in 2003 hebben gedaan. We willen hiermee van de mogelijkheid gebruik maken om onze begunstigers te bedanken voor hun steun. Alleen met deze onmisbare steun kunnen wij ons werk voortzetten.

Namens het gehele bestuur,

Jolanda Goudzwaard
Secretaris SHI

¹ Meer informatie over dit onderwerp kunt u vinden op www.bolivia.be of via het secretariaat van de SHI.

BESTUUR

Samenstelling per 31 december 2003

Voorzitter: vacant
Secretaris: Jolanda Goudzwaard te Arnhem
Penningmeester: Jacob Kroeze te Wageningen

Overige bestuursleden:
Lütwich Asbreuk te Losser
Jeroen Douglas te Nijmegen
Dedde de Jong te Wageningen
Sabine Lankhorst te Leiden
Laurens van der Zee te Wageningen

We hebben in 2003 Jiska van der Heide uit Deventer mogen verwelkomen als nieuw bestuurslid. U kent haar wel van de nieuwsbrief begin 2003 over de eerste inheemse universiteit in Peru. Jiska is afgestudeerd aan Hogeschool Larenstein en werkt sindsdien aan deze Hogeschool.

Afscheid bestuursleden

Vorig jaar hebben we helaas afscheid moeten nemen van twee van onze bestuursleden, Els Hortensius en Anne Zijsling. Nadat zij jaren enthousiast zich voor de SHI hebben ingezet, onder meer als penningmeesters vonden zij het vorig jaar tijd om plaats te maken voor anderen.

Om Anne en Els te bedanken voor hun inzet heeft het bestuur hen een afscheidsetentje aangeboden in een Latijns-Amerikaans restaurantje in Utrecht. Het was een heerlijke en gezellige avond waarin wij als bestuursleden met pijn afscheid hebben moeten nemen van onze leuke collega's. We wensen Anne en Els veel succes bij hun verdere activiteiten en hebben inmiddels Jacob Kroeze benoemd als nieuwe penningmeester.

Het bestuur vergaderde in 2003 op 10 februari, 10 april, 19 mei, 6 juni, 18 augustus, 22 september en 8 december. Tijdens de vergadering van 22 september kregen we bezoek van Joop van Kessel. Dhr. van Kessel is een van de oprichters van de SHI en is nog een waardevol contactpersoon en kennisbron in Chili. Daar hij niet vaak in Nederland is was het bestuur erg blij dat hij tijdens een vergadering aanwezig kon zijn. Dhr. van Kessel presenteerde tijdens deze vergadering een groot aantal zeer interessante boeken over de inheemse bevolking van de Andes. Deze zijn Spaanstalig en bij de SHI te koop. Meer informatie is te vinden op de SHI website of via het secretariaat.

Bestuurslid Jeroen Douglas woonde geen vergaderingen bij.

BEGUNSTIGERS

Doordat het werk van de SHI volledig wordt gedaan door vrijwilligers, die allen ook in andere maatschappelijke functies en bezigheden, én in hun reguliere werk, actief

zijn, kan het contact met onze begunstigers niet frequent zijn. Ook omdat we rekening moeten houden met ons budget is het aantal postzendingen beperkt. Wij vragen hiervoor begrip en danken onze donateurs bij deze voor hun trouwe steun die terecht komt bij kleinschalige projecten van de inheemse bevolking in de Andes.

Begin 2003 ontvingen de begunstigers de eerste nieuwsbrief, geschreven door ons nieuwe bestuurlid, Jiska van der Heide, getiteld: “Als je daar maïs oogst is het net of je cadeautjes uitpakt”. Daarnaast ontvingen zij het jaarverslag en in juni SHI-boekje nr. 29, van de hand van Mirjam Roseleur, met een aankondiging van de Open Dag. Het boekje heet ‘*Yanacocha & Quellaveco*, Invloed van de mijnbouw op de inheemse bevolking van de Andes’.

Omdat de kosten de laatste jaren aanzienlijk zijn gestegen is de contributie verhoogd. Om de drempel voor met name jongeren laag te houden is de minimum-contributie nog slechts 15 EURO. Als het kan zouden we natuurlijk graag iets meer krijgen.

VRIJWILLIGERS

Het bestuur dankt hierbij de vrijwilligers die in 2003 hun diensten aanboden. Met name danken wij de verzorger van onze website, webmaster Eef van Otterloo in Wageningen voor zijn belangeloze inzet.

VOORLICHTING

Een belangrijk voorlichtingsmoment is elk jaar de Open Dag. Deze werd, wederom in gebouw Trianon te Utrecht, gehouden op 18 oktober. Een verslag daarvan is hieronder opgenomen. Uitgebreide persmailingen en andere uitnodigingen, per post en per e-mail, richtten in die periode de aandacht op de SHI. Zowel op de eigen website als op die van verwante organisaties en nieuws-sites over Zuid-Amerika werd de Open Dag aangekondigd. Veelgelezen bladen als Internationale Samenwerking, Indigo en La Chispa kondigden de dag eveneens aan.

In de serie SHI-publicaties verscheen medio 2003 nummer 29, geschreven door Mirjam Roseleur. Uitgezonden door het Centraal Missie Commissariaat CMC is zij als milieudeskundige werkzaam bij de Peruaanse organisatie Asociación Civil Labor. Het boekje, “*Yanacocha & Quellaveco – invloed van de mijnbouw op de inheemse bevolking van de Andes*”, gaat over de vaak negatieve gevolgen van de mijnbouw door grondwatervervuiling en dergelijke, en over actie van de bevolking in samenwerking met inheemse organisaties om hun omstandigheden te verbeteren. Op de Open Dag, die aan dit thema was gewijd, werd dit nummer en andere SHI-uitgaven ruim verkocht.

Nieuw in de voorlichting was een SHI-nieuwsbrief, waarvan begin 2003 het eerste nummer werd geschreven door Jiska van der Heide. In het kader van haar studie tropische landbouw bezocht zij na bemiddeling door de SHI een universiteit voor inheemse studenten in midden-Peru, UDEA. Inmiddels is Jiska van der Heiden afgestudeerd, en toegetreten tot het bestuur van de SHI.

Ook het Jaarverslag 2002, dat in de loop van het verslagjaar verscheen en behalve aan donateurs ook aan relaties werd toegestuurd, richtte de aandacht op onze organisatie.

De website, belangeloos bijgehouden door webmaster Eef van Otterloo te Wageningen, vermeldde het verschijnen van bovengenoemde uitgaven. Zoals bekend bevat de site uitgebreide informatie over de hooglandindianen en onder meer een actualiteitenrubriek en een lijst van aan te vragen publikaties. Speciaal voor het onderwijs zijn er een kaart van Zuid-Amerika en een kleurplaat, die kunnen worden uitgeprint. De afdeling "links" verwijst naar verwante organisaties waaronder onze zusterorganisatie IECTA in Chili. Diverse nieuwe contacten werd in de loop van het jaar opgenomen; deze organisaties vermeldden op hun beurt de SHI op hun website, zoals www.perureizen.com en www.nabuur.com. Ook werden wij opgenomen op de verzamelsites GeefGratis en Allegoededoelen. Uit deze en andere reacties blijkt dat de website van de SHI een belangrijke bijdrage aan de publiciteit levert.

Overige voorlichting vond plaats door enkele spreekbeurten door bestuursleden, en door verhuur van een leskist over de Andes, via het Museon in den Haag. Het secretariaat beantwoorde talloze informatieverzoeken door leerlingen, studenten en de media. In mei stond een bestuurslid met een informatiestand op een festival in Oosterhout. Een ander bestuurslid vertelt verhalen op scholen. Hij kleedt dan tijdens een vertelling een tweetal kinderen aan als Indiaan. De reactie van de andere kinderen is fantastisch om te zien. Ze zijn vol verbazing om te zien en te horen hoe kinderen in de Andes leven en eruit zien. Dergelijke voorlichting is erg belangrijk om de jongste generatie te bereiken en ze de waarde van de Andesculturen bij te brengen.

In het kader van een fondsenwervingsactie voor de SHI stelde de SHI in oktober een verzameling Aymaraweefgoed en ander materiaal beschikbaar aan de Openbare Basisschool De Zonnewijzer te Hoorn. Dit leverde een aardig bedrag op voor een kleinschalig project in de Andes.

Gedurende het hele jaar werden deeltjes uit de serie SHI-brochures aangevraagd. Zowel op de website als in elk van deze delen is een fondslIJst opgenomen. In samenwerking met het secretariaat verzorgde bestuurslid Sabine Lankhorst (Leiden) dit onderdeel van de voorlichting.

OPEN DAG

“Graven in Moeder aarde”

De Open Dag van SHI werd gehouden op 18 oktober 2003. Deze jaarlijks terugkerende dag voor donateurs en andere geïnteresseerden richtte zich dit jaar op mijnbouw. Het thema was mede ingegeven door de financiële ondersteuning van SHI aan de aan Friends of The Earth verbonden organisatie Labor in Peru. Deze organisatie tracht door voorlichting en training de mondigheid en onderhandelingspositie te verbeteren van inheemse gemeenschappen, die door oprukkende mijnbouw in hun voortbestaan worden bedreigd. Elders in dit jaarverslag wordt melding gemaakt van de SHI brochure over dit onderwerp van de hand van Mirjam Rozeleur, die eveneens vorig jaar werd gepresenteerd.

Mijnbouw en Andes, ze zijn al eeuwen met elkaar verbonden. Naast landbouw bepaalt mijnbouw in veel indiaanse gemeenschappen het leven, zowel fysiek als spiritueel.

Al in de pre-Columbiaanse tijd was mijnbouw belangrijk. Maar zeker ook in de eeuwen daarna werd en wordt wereldwijd begerig gekeken naar de rijkdommen die Moeder Aarde in haar Andesschoot verbergt.

Sinds de zilverwinning in Potosi, waarmee de aderlating van het Latijns-Amerikaanse continent begon, tot aan de concessies die door de regering Toledo in Noord Peru aan het internationale mijnwezen worden gegund.

Hoe actueel het thema was bleek ook uit de harde confrontaties in Bolivia rond mijnbouw op het moment van de Open Dag.

President Gonzalez Sanches de Lozada, die zijn miljoenen fortuin in de mijnbouw had verdiend, werd onder de druk van de demonstraties van indiaanse boeren en mijnwerkers gedwongen om af te treden. Inzet van het conflict was de export van gas en andere bodemschatten, en de vraag wie er van de opbrengst zou gaan profiteren.

Inheemse volken willen in toenemende mate partij zijn in de onderhandelingen met de mijnbouwindustrie, om vat te houden op de ontwikkelingen die hun gemeenschappen aangaan en in veel gevallen bedreigen.

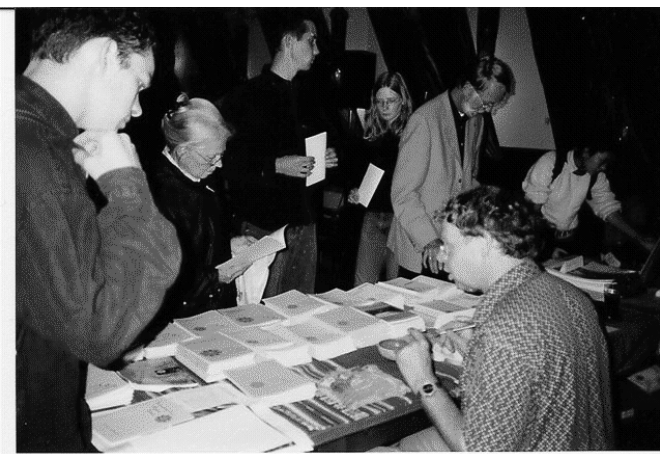
Als eerste spreker werkte Sjoerd Panhuysen dit veld verder uit. Sjoerd sprak vanuit zijn ervaringen in Peru, waar hij gewerkt heeft binnen het netwerk van Friends of the Earth. Hij liet zien dat mijnbouw een regio omhoog kan helpen, maar zonder strikte voorwaarden ook rampzalige gevolgen kan hebben. Massale onttrekking van water aan de landbouw en vergiftiging van de grond komen helaas veelvuldig voor.

SHI wil ook steeds aandacht vragen voor de cultuur van de Andes tegen het alomtegenwoordige decor van mondialisering

Mijnbouw, die zowel leven geeft als leven bedreigt, heeft een belangrijke plaats gekregen in de cosmovisie van de Andes.

De haat - liefde verhouding met de mijnbouw heeft door de eeuwen heen een vertaling gevonden in de mythologie van de indiaanse mijnbouwers, een wereld waarin de aanwezigen werden binnengeleid door de tweede spreker, Miranda van der Spek. Zij gaf onder meer aan dat ook in moderne dag mijnbouw deze spiritualiteit in nieuwe vormen voortleeft. Uitgebreid stond zij met dia's stil bij de figuur van de Tio, de mijngod die je maar beter te vriend kan houden, en bij de rol van koperblazers tijdens de feesten in de gebieden die door mijnbouw worden gedomineerd.

Miranda van der Spek, cultureel antropologe, was enkele jaren terug verantwoordelijk voor de research en alle aankopen voor de indrukwekkende tentoonstelling "Indianen van het Hoge Land" in het kindermuseum van het Tropenmuseum in Amsterdam.

Op dit moment werkt ze aan een project dat basisschool – leerlingen in Nederland (Urk) en Bolivia (Oruru) via het medium van video met elkaar in contact brengt rond het thema "water".

Door het programma heen was de muziek verweven van Señal Apachita, die de middag ook afsloot met een miniconcert. Er waren brochures, weefkunst en heerlijke empanada's, kortom wie er niet was heeft wat gemist.

PROJECTEN

Een van de kerndoelen van de SHI is het ondersteunen van kleinschalige projecten van/ ten behoeve van de inheemse bevolking van het Andes hooggebergte. Vaak zijn het projecten die te klein van omvang zijn voor de grotere organisaties, zoals ICCO en Solidaridad. Op het financieel overzicht 2003 is de post projecten nagenoeg even groot als deze in 2002 was. Toch zijn wij in 2003 maar voor twee nieuwe projecten een betalingsverplichting aangegaan:

- Een bijdrage (euro 2000) om indiaanse vertegenwoordigers deel te laten nemen aan het jaarlijkse Americanistencongres dat dit jaar in Santiago Chili was. De reiskosten waren voor hen anders niet op te brengen geweest.
- Het andere project was een aanvraag van Miriam Roseleur die in Peru werkzaam is voor Asociacion Civil Labor. In 2002 ondersteunde SHI een project gericht op het weerbaarder maken van de plaatselijke bevolking in gebieden waar mijnbouwactiviteiten zijn gepland. (zie jaarverslag 2002). De nieuwe aanvraag betrof een bijdrage (euro 750) in de kosten van voorlichtingsmateriaal dat bij bezoeken aan dorpen kan worden gebruikt, en achtergelaten.

De overige uitgaven waren voor lopende projecten:

- Anders dan in het Jaarverslag 2002 is vermeld, is pas dit jaar de eerste termijn voor het UDEA-project overgemaakt. Het gaat om een bijdrage voor drie jaar tot een totaal van 6000 euro voor beurzen ten behoeve van studenten voor de Universiteit voor Ontwikkeling van de Andes (Ned. Vert. van UDEA). De late betaling werd o.a. veroorzaakt door trage briefwisseling met Peru.
- De andere uitgave betreft het project OMAK, voor de bouw van 2 multifunctionele vrouwencentra in Bolivia. Hierover is ook bericht in ons jaarverslag 2002.

In 2003 zijn enkele nieuwe aanvragen binnengekomen. Om tot een goede beoordeling te komen hanteren wij een aantal criteria:

- Het gaat om kleine projecten die door de doelgroep, leden van Indiaanse gemeenschappen, zelf worden gedragen.
- Het gaat om bewoners van de hogere gebieden van de Andes. Ook mensen die om economische redenen naar kustgebieden zijn getrokken, maar wel culturele banden met hun oorspronkelijke leefgebieden hebben of zoeken.
- De projecten hebben te maken met de betekenis in brede zin van de eigen taal en cultuur, eigen leefwijzes en productiemogelijkheden.
- De bijdrages van SHI zijn niet bedoeld om structurele kosten van bestaande projecten te dekken.
- Gerefereerd moet worden aan onafhankelijke derden.
- Verslaglegging en verantwoording van de geldbesteding wordt gevraagd.
- Het bestuur van SHI bekijkt per geval of wel of geen subsidie wordt toegekend.

Momenteel bekijken wij aanvragen voor een project Comunidades Nativas de la Selva del Perú om in hun gebied handwerk producten een nieuwe kans te geven. Ook is er een aanvraag van een Asociación de Trabajadores Agropecuarios Santa Isabel de Macas voor ondersteuning van leden van hun organisatie om de universiteit te kunnen bezoeken. ???????????????????

FINANCIEEL VERSLAG SHI 2003

SALDO PER 1.1.2003					
1.0.	Saldo kassa	75.78			
1.1.	Saldo rendementrek.	20485.57			
1.2.	Saldo Rabo	3530.46			
1.3.	Saldo girorekening	1278.94			
	totaal	<u>25370.75</u>			
INKOMSTEN			UITGAVEN		
1.4.	Donat.2002	383.50			
1.5.	Donat.2003	3976.22	2.1.	Projecten	5230.39
1.6.	Giften anders	9749.13	2.2.	Publikaties	804.29
1.7.	Verkoop boekjes	227.83	2.3.	Open Dag	450.00
1.8.	Verkoop diversen	119.00	2.4.	Seretariaat	1025.00
1.9.	rente Rend.rek.	469.25	2.5.	Opslag/Verzekering	333.65
			2.6.	Diversen	401.94
			2.7.		
			2.8.		
			2.9.		
1.10.	Overboekingen	75.78	2.10.	Overboekingen	75.78
	totaal	<u>15000.71</u>		totaal	<u>8321.05</u>
			saldo per 31-12-2003		
			3.0.	kassa	10.25
			3.1.	Rendementrekening	20954.82
			3.2.	Raborekening	4510.91
			3.3.	Girorekening	6574.43
				totaal saldo	<u>32050.41</u>
	Totaal	40371.46		Totaal	40371.46 0.00

Toelichting bij het financieel verslag van de Stichting Samenwerkingsverband Hoogland Indianen over 2003

- Doordat het saldo van het apart bestaande Textiefonds (actie Lirima) dat in beheer was bij Lüttwich Asbreuk in 2003 over is gegaan naar de SHI-rekening is het eindsaldo van onze rekening hoger dan het beginsaldo. Er zijn geen overboekingen gedaan van de Rendementsrekening naar de betaalrekeningen.
- Afgezien van de overboeking door het textiefonds is er zo'n 5500 Euro aan donaties en schenkingen binnengekomen. Na een rondschrjven aan het begin van het jaar kwamen nog 20 donaties over 2002 binnen. Over 2003 maakten bijna 100 donateurs een bedrag over. Bij deze donaties was eenmaal een groot

bedrag van 2000 Euro, van de Zusters Dominicanen van Neerbosch. De post 'Giften anders' omvat de overboeking van het Textielfonds, ter waarde van bijna 8500 Euro, een gift van het Derde Wereld Platform Losser, en de opbrengst van een aktie van Basisschool De Wieken in Hoorn. Alle gevers danken wij hierbij hartelijk. In de nabije toekomst zorgen wij voor een eenvoudiger betaalmogelijkheid, met deels voorbedrukte acceptgiro's.

- Projecten die SHI heeft ondersteund zijn: Een organisatie van Vrouwencentra in Bolivia (Euro 500), steun aan studenten van de universiteit UDEA in Peru (E 1980), reiskosten voor Indiaanse deelnemers aan een Amerikanisten Congres in Santiago de Chile (E 2000), en een bijdrage (E 750) aan de organisatie Civil Labor (ons contact Miriam Roseleur) voor voorlichtingsmateriaal over de gevolgen van mijnbouw in Peru.
- De overige uitgavenposten zijn in vergelijking met 2002 niet noemenswaardig veranderd. Onder de post Diversen vallen uitgaven voor enkele abonnementen, Kamer van koophandel, een klein afscheidskado voor onze twee vertrokken bestuursleden Anne Zijsling en Els Hortensius, enkele keren reiskosten naar vergaderingen etc.